

OOG IN OOG MET PANDION

Door P. R. Sasse van Ysselt

Wanneer het vakantieseizoen voorbij is, begint voor de echte vogelaars juist de tijd, waarin je de mooiste waarnemingen kunt doen. 't Was dan ook in september, op de tiende van het vorige jaar, dat ik een ontmoeting had om nooit te vergeten. 's-Morgens was ik met een vriend-vogelaar Wim Kroone naar de Amsterdamse waterleidingduinen getrokken in de buurt van de Zilk. Eerst wandelden we wat langs het strand, maar toen daar niets te zien was, zochten we al gauw de binnenduinrand op. Omdat het zo warm was gingen we op een hoge duintop wat uitrusten, vanwaar we de hele omgeving konden overzien. Vlak voor we de top hadden bereikt, zagen we twee *torenvalkjes* zwenken en zweven op de thermiek rond de heuveltop, die wij hadden uitgevonden. Plots dook een van de twee naar beneden en kwam even later met een klein muisje in zijn klauwen weer boven. Toen hij ons echter bemerkte, zwenkte hij af en we verloren hem uit het oog.

Boven op de duintop lieten we spiedend onze kijkers over het hele heuvelgebied gaan, maar er was niets te zien. We bleven rustig zitten en zeiden voor de grap, dat we verderop vast nog wel een *vis-* of *zeearend* te zien zouden krijgen... De wens was ook hier de vader van de gedachte!

Juist toen we verder wilden gaan, pakte mijn vriend vlug zijn kijker en tuurde ingespannen in de verte. Op mijn vraag wat hij zag, antwoordde hij: „Een grote vogel met witte stuit, waarschijnlijk een kiekendief”. Even later bemerkte ook ik de donkerbruine vogel, die slecht afstak tegen de donkere omgeving van bossen en struiken. Gelukkig echter kwam hij dichterbij, zodat we konden zien, dat het een wijfje was van de *blauwe kiekendief*. We meenden dit te kunnen vaststellen op grond van de donkere bovenkant en de tamelijk snelle en beweeglijke vlucht, heel anders als we bijv. van de „*bruine*” gewend zijn. De witte stuitvlek was ook goed zichtbaar, maar dit laatste is natuurlijk ook bij de „*grauwe*” het geval. Toen we haar even uit het oog hadden verloren, dook ze ineens weer vlak bij ons op en verdween daarna in het dal, met opvallend minder glijvlucht en veel sneller dan de tamelijk trage *bruine kiekendief*.

We bleven nu nog wat op onze mooie uitkijkpost zitten, maar het enige wat we nog zagen waren duiven en *fazanten*. Tenslotte besloten we om maar met een grote boog naar het punt van uitgang terug te keren. 't Was ongeveer half vier.

Plotseling zag ik toen achter een rij struiken in de verte een grote vogel aan komen vliegen. Gauw de kijker gericht... Wat is dat? Een tamelijk lange staart, gevingerde vleugels, witte onderkant en een tamelijk snelle vlucht, dat waren de voornaamste opvallende punten. Toen zagen we ineens de donkere bovenkant en de witte kop. „*Visarend*”, riep Kroone triomfantelijk, voordat ik de kans had wat te zeggen en inderdaad toen hij dichterbij kwam, zagen we duidelijk de geheel witte kop en vooral de geheel witte onderkant, een gebandeerde staart, die wel wat op de sperwerstaart lijkt, alleen natuurlijk wat korter. Helaas sloeg de vogel, die zich nog op een behoorlijke afstand van ons bevond, rechtsaf, in de richting van het duinwaterkanaal, zodat we hem achter de bomen uit het oog verloren.

Er was natuurlijk een kans, dat hij bij het kanaal zou neerstrijken, en al was die kans natuurlijk klein, we wilden hem benutten. Met vernieuwd enthousiasme baanden we ons door het lange gras, door kreupelhout en duindoornstekels een weg naar het kanaal. Daar aangekomen zagen we slechts... mensen. Velen hadden ook deze mooie, misschien wel laatste zomerse dag uitgekozen om de natuur in te trekken. Onze kans was verkeken. Het kanaal was lang en voor een *visarend* is het een klein kunstje om ergens verderop een rustig plekje te zoeken.

Een beetje teleurgesteld, maar toch blij met de mooie waarneming in de lucht gingen we op weg naar de uitgang... toen ineens klonk in de verte links van ons een langgerekt: kjuúú... een eigenaardig fluitend geluid. Ik keek (zonder kijker) meteen in de richting van het geluid, maar kon niets ontdekken. Wim Kroone had echter dadelijk zijn kijker getrokken en gaf een schreeuw: „Daar zit ie... prachtig!“. En inderdaad op zijn aanwijzing ontdekte ik nu ook onze *visarend* op een paar honderd meter afstand. Hij zat ergens op een verhoging, die juist boven een duinbosje uitstak. Heel rustig zat hij zich de veren te pulken, de witte borst schitterend in de felle zon. We gingen er rustig bij zitten en bekeken hem goed met onze kijkers, waarbij we bemerkten, dat hij een erg dikke krop had. In het half uur, dat we naar hem hadden lopen zoeken, had hij waarschijnlijk kans gezien een flinke snoek uit het waterleidingskanaal te halen. Al gauw maakten we het plan om te proberen de prachtige vogel te besluipen, zodat we hem van dichterbij zouden kunnen waarnemen. Er zorgvuldig op lettend, dat we steeds een struik of bosje tussen hem en ons hielden, begon de sluiptocht. We werden wel gehinderd door onze kijkers, doch naderden toch langzaam het bosje. 't Was een spannende tocht, omdat we steeds onszelf iets bloot moesten geven om te kunnen zien of hij er nog was en om hem zo goed mogelijk te bekijken voor hij er van door ging. Hoelang zou hij blijven zitten? Toen we eindelijk in het laatste bosje doken, zagen we natuurlijk niets meer van de vogel, die ergens aan de andere kant zat. Voorzichtig kropen we het bosje door, nog voorzichtiger kropen we er aan de andere kant weer uit, maar... zagen niets. We zaten in een dalletje en voor ons verhief zich een duintop. Was de vogel gevlogen? Of zat hij achter de duintop? 't Was riskant, maar we moesten het er op wagen om over de top te kijken. Heel voorzichtig „tjigerden“ we naar boven, nog even... toen stak ik heel voorzichtig m'n hoofd boven de top uit, maar trok het meteen weer terug, want door het hoge helmgras zag ik op nog geen twintig meter afstand twee felgele ogen van een prachtige arend op mij gericht. We pakten onze kijkers en probeerden nog eens te kijken, er wel voor zorgend gedekt te blijven achter het hoge gras. Weer zagen we de prachtige kop en toen we nog iets verder waagden ook de borst. Omdat we ons slechts heel langzaam bewogen (een hoofdgebod voor elke vogelaar!) en hij alleen maar wat haar en twee glazen van de kijker tussen het gras zag, had hij natuurlijk geen idee, dat er een mens achter het duin lag en trok hij zich dus niet veel van ons aan. Heel voorzichtig wisten we ons zo ver boven de duintop uit te werken, dat we een goed gezicht op hem hadden en slechts enkele onduidelijke grassprietten het uitzicht zo nu en dan wat hinderden. Hij nam het ook nog ... Eén moment hielden we onze adem in, toen het hem blijkbaar een beetje te bar werd en hij zijn vleugels spreidde om er van door te gaan. Maar gelukkig was hij weer gauw gerustgesteld en konden we de majesteitelijke vogel op ons gemak bewonderen. Een uur lang hebben we daar zo gelegen, doodstil, benauwd om de geringste beweging te maken, oog in oog met Pandion de *visarend*.

Wanneer hij soms zijn felgele ogen met een alles doordringende blik op ons richtte, was het alsof hij door je heen keek.

Om ons goed te fixeren maakte hij met zijn kop zijdelingse bewegingen, terwijl de kop zelf in vertikale lijn bleef, anders dan bijv. het *roodborstje* of *steenuiltje*, die zoals bekend vertikale bewegingen met de kop maken. Als hij zijn felle ogen niet op ons gericht hield, keek hij steeds om zich heen en draaide de mooie witgekuifde kop naar alle kanten. Vooral toen enkele kinderen aan de andere kant van het duin (zoals we hoorden) tamelijk dichtbij kwamen, vertoonde hij tekenen van onrust. Gelukkig bleef hij zitten en begon weer op zijn gemak zijn veren te poetsen. Op een gegeven moment hield hij hier plotseling mee op en keek met gespannen aandacht naar iets wat vóór hem op de grond gebeurde. Een muis misschien? Niets ontging hem! Tweemaal liet hij ook nog, hoewel niet zo sterk als de eerste keer, het fluitende geluid horen. De krop, die in het begin

aanzienlijk verdikt was, slonk als het ware zienderogen. We zagen hem dan ook een paar maal eigenaardige slikkende bewegingen maken en tweemaal op de manier van jonge roofvogels of *ooievaars*, met de staart bijna loodrecht omhoog, zijn uitwerpselen „wegspuiten”. Een bewijs van de enorm snelle spijsvertering van de roofvogels.

Wanneer hij zich erg op zijn gemak gevoelde, ging hij — zoals gezegd — zitten pikken, waarbij de enorme haakvormige donker blauw-zwarte snavel goede diensten bewees. Opvallend was het dikke witte verenkleed op de borst, waar de gehele snavel bijna in begraven werd. Toen hij even zijn vleugels uitstrekke, viel ook de licht roestkleurige tint van de onderdekveren op, een kenmerk, dat in het veld niet gauw te zien is. Een geweldige indruk maakten ook de lange zwarte gekromde nagels aan de prachtige licht grijs-blauw gekleurde poten. Wanneer die klauwen zich in een vis planten, is er beslist geen ontkomen meer aan. Jammer, dat we niet even eerder waren gekomen, want zijn broeken buikveren waren nog vochtig . . . De snoek was dus pas verorberd. Dat hij met deze gevaarlijke dolken niet gauw misslaat en ze uitstekend weet te gebruiken, bleek wel, toen hij jeuk had bij zijn oog en als iedere andere vogel met een snelle beweging de vlijmscherpe klauw vlak langs zijn oog haalde.

Of het een oude of jonge vogel, een mannetje of vrouwtje is geweest, weten we niet. 't Was in elk geval een pracht exemplaar, dat we een uur lang met een 8×40 kijker op ongeveer 20 meter afstand konden waarnemen.

De overwegend witte kop vertoonde behalve de brede donkere streep over het oog, een mooie dunne streep boven ieder oog en een brede streep midden over de kop, die echter niet helemaal tot aan het einde van de kuif doorliep. De rug en vleugels waren donkerbruin met lichte schubben. Meestal hield hij de vleugels, die bijna tot aan de staart reikten, wat afgezakt, zodat de witte schouderstreek goed zichtbaar was. Ook de zeer lichte kropband, die maar weinig afstak tegen de sneeuw witte kraakheldere borst en buik, was goed zichtbaar.

't Is goed te begrijpen, dat aan deze majesteitelijke vogel, die in het wapen van de grootste natie ter wereld, n.l. Amerika, staat, hele monografieën en zelfs films gewijd zijn. Zal ook deze prachtige vogel als reeds zovele van onze roofvogels gedoemd zijn om uit te sterven? 't Is te hopen, dat de mens eindelijk eens leert wat meer eerbied te hebben voor de wonderwerken van Gods natuur en niet door dom en onverantwoordelijk hanteren van vuurwapens ons allen berooft van het geluk te genieten van de schoonheid der natuur. Voor ons was het althans een heerlijke ervaring in Hollands duinen oog in oog te staan met een vrije, in het wild levende arend.